

re:Action

November 2021

En tidning från ActionAid Sverige

Temamnummer
Kvinnors
ledarskap i
katastrofer

**"Det är viktigt att vi
kvinnor leder arbetet"**

Ysnelle från Haiti har utbildats i
katastrofberedskap av ActionAid

**Humanitär kris i Afghanistan
– så arbetar vi för flickor och kvinnor**

**Därför ökar barnnäktenskapen
när krisen slår till**

act:onaid

Ditt stöd gör skillnad!

Tänk att vi snart summerar ytterligare ett år präglat av en global coronapandemi. För oss på ActionAid har året inte bara gått i pandemins tecken utan också försvårats av en rad konflikter och naturkatastrofer i länder där vi arbetar. Konflikten i Tigray i Etiopien eskalerade under året med stigande dödsfall och människor som tvingades på flykt, samtidigt som det kom hemska berättelser om grova övergrepp mot kvinnor och barn. I skrivande stund ser vi hur situationen förvärras för varje dag.

En förödande jordbävning drabbade Haiti i augusti och det oroliga läget i Afghanistan förvärrades efter att USA och övriga internationella samfundet lämnat landet efter 20 års närvaro. Dessvärre har detta inte lett till några långsiktigt hållbara lösningar för landets invånare - tvärtom är oron och instabiliteten nu värre än någonsin. Det är omöjligt att inte tänka på de miljontals flickor och kvinnor i dessa länder vars trygghet och säkerhet slagits i spillror. På gravida kvinnor och nyfödda barn som föds in i konflikt och osäkerhet.

Konflikter, kriser och katastrofer drabbar alla, men faktum är att flickor och kvinnor löper större risk att dö. Samtidigt ökar riskerna att utsättas för våld och övergrepp. Inte sällan beror det på att kvinnor exkluderas från inflytande. Färre flickor och kvinnor går eller har gått i skolan och läs- och skrivkunnigheten är lägre bland kvinnor. Det kan göra det svårare att ta emot information om hur

man skyddar sig. Samtidigt tar kvinnor större ansvar för hem och barn. Att därför satsa på att stärka kvinnor, att synliggöra och tillgodose behov, är ett lika självklart arbete för ökad rättvisa som det är ett effektivt sätt att rädda liv när katastrofen inträffar. Under året har ActionAid agerat i över 30 kriser och katastrofer. Nästan alla insatser har letts av kvinnor, som utbildats och getts förutsättningar för att arbeta på ett effektivt och säkert sätt.

Tack vare generöst stöd från er givare har vi hittills i år kunnat bidra med 453 000 kronor till olika katastrofinsatser. På sid 8 och 9 i denna tidning kan du läsa mer om vad din gåva bidragit till. Jag vill rikta ett varmt tack till er som gjort vårt arbete möjligt. Såväl med gåvor till våra katastrofinsamlingar som genom löpande stöd som månadsgivare och fadder. Varje gåva är viktig och bidrar till att vi kan rädda liv. Med en månad till jul vill jag passa på att önska en riktigt god jul och tacka varmast för ditt stöd under året. Tillsammans gör vi skillnad!

Kalle Larsson
Kalle Larsson
ActionAid Sverige

Detta nummer är ett temanummer där vi fördjupar oss i vårt arbete vid humanitära kriser och hur vi säkerställer effektiva och trygga insatser med kvinnor i ledande roller. Trevlig läsning!

Innehållsförteckning

Ledartext och innehåll	2
Så påverkas flickor och kvinnor i Afghanistan	3
Kvinnors kraft och kapacitet i konflikt och katastrof	4
Efter jordbävningen i Haiti - kvinnor leder insatserna	5
Årets julkampanj - Kvinnor leder	6
Pågående katastrofinsatser	8
Så drabbas flickor av katastrofer	10
Hur kan vi utveckla faderskapet?	11

ActionAid i Afghanistan

- arbetet för flickors och kvinnors rättigheter fortsätter

Oroligheterna som utspelat sig i Afghanistan de senaste månaderna har orsakat stor oro och lidande för landets invånare. Bristen på mat, sjukvård och tillfälliga boenden är akut och hundratusentals människor har tvingats lämna sina hem. Majoriteten är kvinnor och barn.

ActionAid har arbetat i Afghanistan sedan 2002 och finns på plats i sju av landets provinser. I vårt arbete fokuserar vi på frågor som rätten till utbildning, försörjning och matsäkerhet. I allt vi gör har vi ett särskilt fokus på att stärka flickors och kvinnors rättigheter eftersom de ofta diskrimineras och lever under stort förtryck.

Just nu, under de mycket svåra omständigheterna, gör vi allt vi kan för att fortsätta bedriva verksamheten och nå ut till de människor som är i störst

behov av stöd. Sedan augusti, då oroligheterna eskalerade, har vårt långsiktiga arbete kompletterats med humanitära insatser för att tillgodose de tilltagande behoven, som förväntas öka ytterligare mellan december och mars då temperaturen kan sjunka ner mot 12 minusgrader på vissa platser i landet. I ett av flyktinglägren i Mazar där vi arbetar delar 300 familjer på en enda toalett. Tält avsedda för 10 personer används av 50.

Människorna i Afghanistan är inte enbart påverkade av politisk oro. Landet är även ett av de länder som drabbats allra värst av klimatförändringar. Redan innan talibanerna tog över makten höll en livsmedelskris på att breda ut sig i landet. Svår torka, hög arbetslöshet till följd av covid-19 och höjda livsmedelspriser är

några bakomliggande faktorer. Till exempel har priserna på ris, kött och olja fördubblats.

– För många som lämnat sina hem är det inte ett alternativ att återvända eftersom striderna tvingade människor att ge sig av mitt under odlingssäsongen. Det innebär att deras skördar har gått helt förlorade och de har därmed varken mat eller inkomst, berättar Sudipta Kumar som är landschef för ActionAid Afghanistan.

I nuläget får alla flickor upp till årskurs sex gå i skolan och vi följer utvecklingen noga. Enligt de senaste rapporterna vi fått mår alla barn i de områden där vi har fadderverksamhet bra. ActionAids arbete fortsätter, om än i något förändrad form för att tillgodose de mest akuta behoven och fortsätta främja flickors och kvinnors rättigheter.

Sudipta Kumar
Landschef ActionAid Afghanistan

Foto: Farzana Wahidy

Kvinnor leder våra katastrofinsatser

Foto: Fabienne Douce/ActionAid

På många platser i världen är återkommande naturkatastrofer tyvärr en verklighet. Flickor och kvinnor drabbas oproportionerligt hårt och samtidigt förbises ofta både deras behov och kompetens. De betraktas ofta som offer istället för som potentiella ledare. Deras möjlighet att agera åsidosätts och de utesluts från att delta i beslut och livräddande insatser.

Därför utbildar ActionAid i katastrofberedskap och ledarskap för kvinnor. Dessa utbildningar utgår från principen att lokala behov har lokala lösningar. Vi anser att kvinnor bör ha en central roll i humanitära insatser eftersom de ofta har ett brett kontaktnät, god lokalkännedom och en förmåga att identifiera behov. Dessutom minskar diskrimineringen av flickor och kvinnor när kvinnor tar ledande

Foto: ActionAid

Triona Pender arbetade på Haiti i augusti i år efter att en kraftig jordbävning drabbat landet. Vi fick en pratstund med henne och passade på att ställa ett par frågor.

Vad är ditt intryck efter att ha besökt Haiti och träffat de kvinnor som leder arbetet?

Jag är imponerad av den kraft och kunskap som finns bland de kvinnliga ledarna. Många av dem hade också lett arbetet efter orkanen Matthew 2016 som orsakade stor förödelse.

roller i katastrofarbetet, eftersom deras behov synliggörs och tillgodoses i större utsträckning. Ett exempel på detta är de grupper för trygghet och säkerhet som skapas för flickor och kvinnor och som alltid prioriteras i de kvinnoleda insatserna. Skälet till detta är att våldet mot flickor och kvinnor ofta ökar i samband med katastrofer och behovet av skydd är därför stort. Genom att utgå från kvinnors kompetens och ledarskap blir vårt humanitära arbete helt enkelt både mer effektivt och jämlikt.

För ActionAid är det en självklarhet att satsa på kvinnors ledarskap i katastrofer – både för deras egna liv och rättigheter och för att hela samhällen ska få det bättre. Läs mer på sid 6 om hur dina julkappar kan bli en del av förändringen.

De uttryckte alla att de vill fortsätta gå ActionAids utbildningar och att kunskapen har lett till att de nu vet hur de ska organisera sig i akuta lägen. De känner också större trygghet att tala inför en grupp och framföra sina behov till lokala myndigheter.

Varför är det så viktigt att kvinnor är med och leder katastrofinsatser?

Kvinnor har god kännedom om sina lokalsamhällen och vet därmed vilka behov som finns. Kvinnor har också en förmåga att inkludera fler människor i arbetet och är ofta goda förhandlare. Genom kvinnorna kommer vi närmare människorna som är i störst behov av stöd. Läs mer om arbetet i Haiti på nästa sida.

Foto: Fabienne Douce/ActionAid

”Jag berättade hur de skulle frigöra människor som fastnat i rasmassorna”

Ysnelle Jean, 36, bor i staden Roseaux, som ligger i den sydvästra delen av Haiti. Hon är sömmerska och mor till fyra barn. Hon är också en av de kvinnor som utbildats i ledarskap och katastrofberedskap av ActionAid. När den kraftiga jordbävningen, med en magnitud på 7,2 slog till mot Haiti den 14 augusti 2021, var hon en av de första att agera.

- Tidigare, efter en jordbävning, storm eller annan typ av naturkatastrof, åsidosattes vi kvinnor och männen fick i uppgift att leda arbetet. Det ledde ofta till att de missbrukade sin makt och många kvinnor utsattes för våld och övergrepp. Med ActionAid har vi byggt upp ett nätverk av kvinnliga ledare som utbildats på flera olika nivåer. Nu har vi den kunskap och kompetens som krävs för att rycka ut i nödsituationer. Vi

har blivit kända för att kunna hjälpa till i nöd, berättar Ysnelle.

Det första hon gjorde efter att jordbävningen slog till var att besöka sina grannar och närliggande områden där många hem hade förstörts av det kraftiga skallet, som totalt krävde 2 200 liv. - Jag vägledde många människor i räddningsarbetet och berättade hur de skulle göra för att frigöra de som fastnat i rasmassorna, medan efterskalven fortsatte.

Ysnelle berättar att utbildningen som hon fick genom ActionAid var helt avgörande för hennes insatser. Till exempel kunde hon ge första hjälpen till en kvinna som drabbades av en allvarlig chock efter förlusten av sitt hem.

En viktig prioritering under arbetet var att säkerställa skyddet för flickor och kvinnor, inklusive blivande mödrar, eftersom våld och

sexuella övergrepp mot kvinnor och flickor ökar efter en katastrof. Som kvinna kunde

Ysnelle lättare få kontakt och skapa förtroende hos många av de kvinnor och flickor som nyligen blivit hemlösa och därmed levde i stor utsatthet. Ysnelle berättar också att dialogen med de manliga hjälparbetarna var mycket viktig under det här skedet av arbetet, eftersom de behövde vara helt införstådda med de potentiella hot som kvinnor och flickor står inför.

Bara dagar efter skallet översvämmades området, där tiotusentals människor redan hade blivit hemlösa, av den tropiska stormen Grace. Många hade inget annat val än att återvända till sina förstörda hem, där det kunde vara farligt att vistas, för att söka skydd från det kraftiga skyfallet.

Under och efter räddningsarbetet har Ysnelle mött många människor som är traumatiserade och rädda. Hon försöker ge dem stöd genom att lyfta deras styrka och glädjen i att de överlevt. De kvinnor som går ActionAids ledarskapsutbildningar har ofta en central roll i arbetet med att ge stöd till drabbade och se till att de som är i störst behov av professionell hjälp får tillgång till det.

Ysnelle är övertygad om att kvinnors insatser och ledande roller i katastrofer är avgörande – både för deras egna rättigheter och för hela samhällets bästa.

Foto: Fabienne Douce/ActionAid

Ysnelle talar med Melitées som drabbades hårt av jordbävningen. Tillsammans kartlägger de vilka behov som är mest akuta just nu.

Gåvor som räddar liv

En utbildning i katastrofberedskap för en kvinna

Föreställ dig att vara höggravid när en jordbävning slår till. Eller att ha mens i ett flyktingläger som saknar tillgång till rent vatten och avskilda utrymmen.

Flickors och kvinnors särskilda behov under kriser och humanitära insatser förbises ofta, vilket gör att de drabbas oproportionerligt hårt av katastrofer. Men det måste inte vara så.

ActionAid utbildar lokala kvinnor i ledarskap och katastrofberedskap för att de själva ska kunna ta ledande roller i våra katastrofinsatser och verka för att flickors, kvinnors och andra utsatta

gruppers behov tillgodoses. Det är insatser som räddar liv och skapar en mer jämställd och rättvis värld.

Den här julen vill vi med din hjälp utbilda fler kvinnor i katastrofberedskap. Som vanligt hittar du fler gåvor i vår gåvoshop, där du finner både tryckta gåvokort samt digitala kort som du enkelt kan redigera med en personlig hälsning och skicka direkt till mottagaren.

Köp dina julklappar via ActionAid, det är gåvor som räddar liv.

Gå in på vår hemsida eller scanna QR-koden här bredvid.

Leder
KVINNOR LIDER

Smittförebyggande kit

Ett paket som räddar liv, inte minst i en pandemi. Paketet innehåller tvål, vatten och handsprit, och bidrar till ökad hygien och säkerhet.

Mensskyddet

Att ha mens i samband med en katastrof ökar dramatiskt riskerna för infektionssjukdomar och problem. Denna gåva säkerställer tillgång till det mest basala.

Katastrofpaket

Detta paket kan vara den avgörande skillnaden mellan liv och död för en familj som varit med om en katastrof.

Geten

Vår mest välkända gåva, bidrar till självförsörjning och självständighet för kvinnor och blir starten på bestående förändring.

Foton ovan: ActionAid

I vår gåvoshop hittar du fler fina gåvor, det finns något för alla.

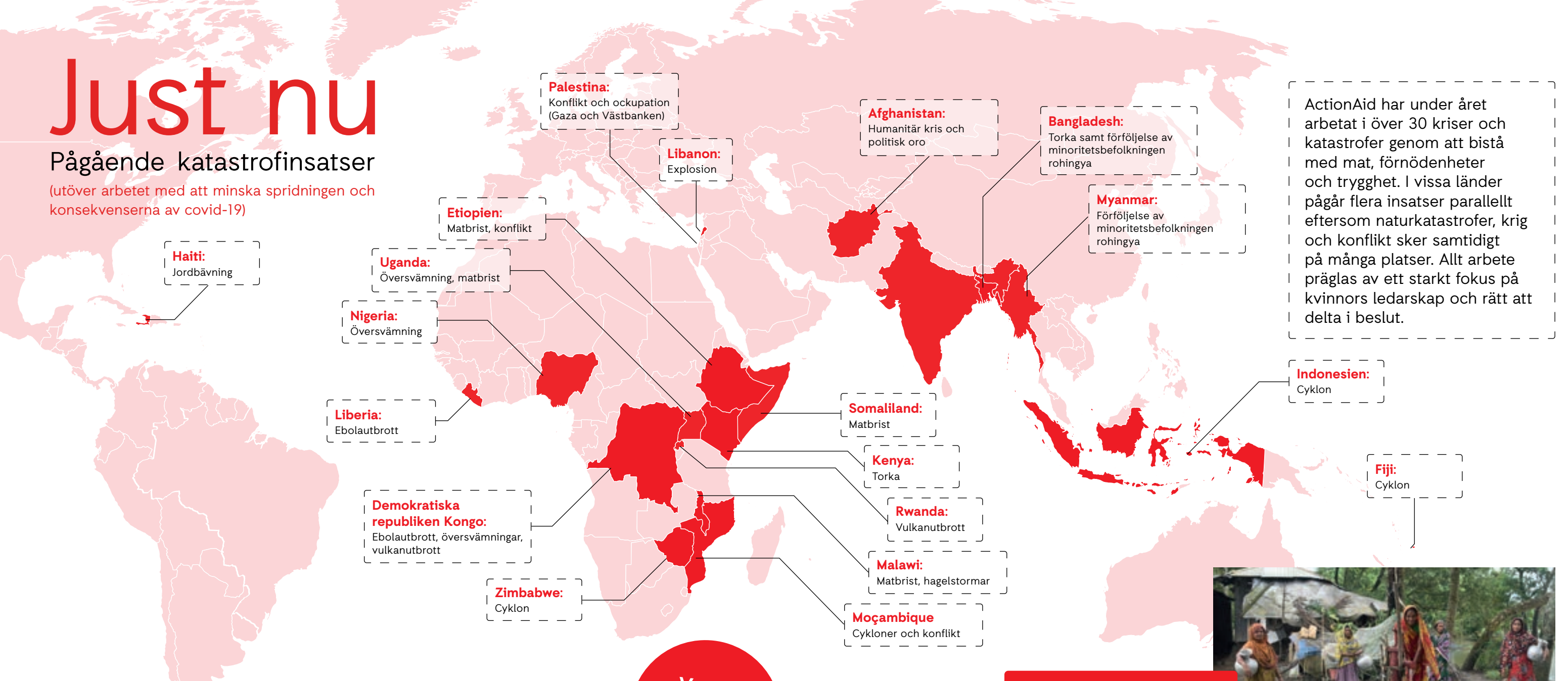
Besök
actionaid.se/gavoshop

Foto: Vlad Sokhin

Just nu

Pågående katastrofinsatser

(utöver arbetet med att minska spridningen och konsekvenserna av covid-19)

ActionAid har under året arbetat i över 30 kriser och katastrofer genom att bistå med mat, förnödenheter och trygghet. I vissa länder pågår flera insatser parallellt eftersom naturkatastrofer, krig och konflikt sker samtidigt på många platser. Allt arbete präglas av ett starkt fokus på kvinnors ledarskap och rätt att delta i beslut.

Det här är några av de katastrofer som ActionAid Sverige har kunnat stötta under året tack vare stöd från er givare.

Varmt
tack för ert
engagemang!

Tack vare den nya brunnen behöver Nargis för första gången i sitt liv inte oroa sig för tillgången till vatten.

Foto: Md. Ariful Islam/ActionAid

Haiti

Den 14 augusti inträffade en kraftig jordbävning i sydvästra Haiti. 2 248 människor miste livet och omkring 12 700 skadades. Därtill har närmare 140 000 byggnader förstörts och många människor har förlorat allt de har. ActionAid, som arbetat länge i landet, kunde snabbt sätta in akut stöd till de mest utsatta. Tillsammans med lokala kvinnor som utbildats i katastrofberedskap har vi hittills nått ut till 5 700 familjer och arbetet fortsätter med full kraft. Stödet har främst handlat om utdelning av mat, vatten, hygienartiklar och att skapa grupper för trygghet och säkerhet för flickor och kvinnor.

Gaza

I maj 2021, eskalerade den djupt rotade konflikten mellan Israel och Palestina. Stora delar av det ockuperade Gaza bombades, mängder av byggnader förstördes och 256 av Gazas invånare miste livet. ActionAid har länge arbetat i Gaza för att stärka kvinnors ledarskap och självständighet, bland annat genom kvinnogrupper som tränas i att identifiera akuta behov samt skydda samhällets mest utsatta grupper. När attackerna pågick i maj stöttade de kvinnoleda grupperna familjer med kläder, mat och hygienartiklar. De deltog också i arbetet med att säkerställa psykosocialt stöd för barn. Kvinnornas engagemang och ledarskap i Gaza har ökat deras inflytande och deras djupa kunskap om de lokala behoven har gjort att fler människor inkluderas i arbetet.

Indien

I maj 2021 ökade spridningen av covid-19 dramatiskt i Indien och flera hundra tusen människor insjuknade varje dag. ActionAid arbetar i stora delar av landet och kunde, tillsammans med kvinnor som utbildats av ActionAid, snabbt bistå med stöd i form av kontanter, medicin och matpaket. Vi stöttade den befintliga sjukvården, med både personal och material och bistod flera sjukhus med syrgastuber. Vi satte även upp telefonlinjer dit människor kunde vända sig för stöd och råd. Vi tog emot cirka 1 000 samtal per dag, bland annat från kvinnor som utsattes för våld i hemmet, vilket ökade dramatiskt under pandemin.

Bangladesh

– Jag tror inte att människor som aldrig upplevt brist på vatten kan föreställa sig hur det är. Nargis, 35, bor i Champapur, i sydvästra delen av Bangladesh. Här är klimatförändringarnas effekter påtagliga och många familjer drabbades oerhört hårt när den värsta torkan på många år bredde ut sig i april. För att tillgodose de mest akuta behoven satte ActionAid upp vattenstationer, spred information och delade ut vattenreningstabletter till totalt 1 640 hushåll i regionen. I Nargis område har vi nu även, tack vare stöd från er givare, kunnat installera brunnar som försörjer totalt 133 familjer med dricksvatten. För Nargis, som hela sitt liv har behövt gå långa sträckor varje dag för att få tillgång till vatten, är brunnen början på ett nytt liv.

Foto: Fabena Monid/ActionAid

Så påverkas flickor av katastrofer

För en flicka som växer upp i fattigdom och utsatthet kan en översvämning, en pandemi eller en torka påverka hela hennes framtid, hennes frihet och rätt till sin kropp.

Varje år tvingas tolv miljoner flickor i världen gifta sig redan som barn. Nu visar allt fler studier att det här förstärks när familjer faller djupare ner i fattigdom på grund av kriser och naturkatastrofer som orsakas av klimatförändringar.

I länder som Bangladesh, Kenya och Zimbabwe, där många människor livnär sig på jordbruk, syns tydliga samband mellan de alltmer extrema väderförhållandena och det ökade antalet barnäktenskap. Förlorade skördar innebär förlorad inkomst och på grund av traditioner och bristande jämställdhet är det ofta flickorna i familjen som får betala priset. Istället för att fortsätta gå i skolan löper de stor risk att giftas bort i utbyte mot till exempel boskap.

En annan omständighet som ökar flickors sårbarhet i katastrofer är det faktum att många familjer tvingas lämna sina hem när en kris inträffar. Flickor på flykt löper stor risk att utsättas för

ökat våld, sexuella övergrepp och människohandel. Dessutom förbises ofta deras behov vid till exempel mens och graviditet, vilket ofta inträffar som en följd av det ökade sexuella våldet.

Under de senaste två åren har flickornas situation förvärrats ytterligare på grund av covid-19.

Trots att många skolor åter öppnat upp efter pandemin kommer många flickor aldrig att kunna återgå till klassrummen. Istället har familjers försämrade ekonomi, gjort att fler flickor gifts bort eller tvingas utföra obetalt arbete i hemmet istället för att gå i skolan.

ActionAid arbetar på flera sätt för att förändra detta

- Vi utbildar för att förändra attityder och normer så att människor förstår värdet av att flickor får gå i skolan i samma utsträckning som pojkar.
- Vi ser till att flickor kan ta sig till och från skolan på ett säkert sätt samt att de får tillgång till mensskydd, toaletter och den skolutrustning som krävs.
- Vi arbetar för att sätta stopp för den tilltagande fattigdom och det lidande som uppstår i spåren av klimatförändringarna. Bland annat utbildar vi småskaliga jordbrukare, ofta kvinnor, i hållbara jordbruksmetoder så att de bättre kan stå emot oförutsedda väderomslag och få en hållbar försörjning som stärker både dem själva och deras familjer.
- För flickor och kvinnor på flykt har vi alltid ett särskilt fokus på att tillgodose deras specifika behov av hygien, skydd, stöd och vård.

Hur kan ActionAids fadderskap anpassas till en tid av pandemi, politiska oroligheter och naturkatastrofer?

Covid-19 påverkar ActionAids verksamhet i stor utsträckning och fadderprogrammet är inget undantag. I många länder har skolor varit stängda och krisen är långt ifrån över då majoriteten ännu inte fått tillgång till vaccin. Så fort ActionAid förstod vidden av krisen stoppades alla aktiviteter som innebar stora folksamlingar. Det inkluderade aktiviteterna där fadderbarnen ritar och skriver hälsningar då barnens hälsa och välmående är vår högsta prioritet. Samtidigt som de har försökt skydda sig från covid-19 och dess konsekvenser, har flera av barnen och deras familjer drabbats av politiska oroligheter och naturkatastrofer, bland annat i Afghanistan, Vietnam och Bangladesh.

Pandemin har resulterat i att vi inte har kunnat leverera den kommunikation som våra faddrar vanligtvis får i form av teckningar och brev. Vi är därför otroligt tacksamma till alla er givare som tålmodigt och förstående har väntat på nästa uppdatering från ert fadderbarn under denna period.

Nästa år fyller ActionAids fadderskap 50 år. Tillsammans med givare från Sverige och övriga världen har vi, under detta halva sekel, förändrat liv och samhällen till det bättre. Mycket

har förändrats sedan starten. Vi har gått från att sponsra barn med skolböcker och uniformer till att stötta hela områden att ta sig ur fattigdom och stå upp mot orättvisor. Som organisation har vi ett ansvar att kontinuerligt utvärdera våra arbetssätt för att säkerställa att vi bedriver en meningsfull verksamhet och använder våra givares stöd på ett kostnadseffektivt sätt.

Pandemin och vetskapen om att naturkatastrofer och politisk instabilitet blir allt vanligare, har återigen fått oss att utmana våra befintliga metoder. Hur kan vi utveckla fadderskapet så att vi är bättre rustade att möta nya utmaningar? Hur kan vi kommunicera resultatet av vårt arbete på ett snabbare och mer kostnadseffektivt sätt? Vårt mål är att vi kan fortsätta att sätta flickor som lever i utsatthet och fattigdom i första rummet och att vi, oavsett kontext, kan ge våra givare konkret återkoppling på den skillnad ni är med och bidrar till, varje dag. För att uppnå detta måste vi tänka nytt. Jag är övertygad om att vi, tillsammans med ert stöd, kan lyckas med det.

Under våren 2022 kommer vi att återkomma med mer information om vägen framåt och hur vi kan anpassa ActionAids fadderskap så att vi tillsammans kan fortsätta

Foto: Md. Ariful Islam/ActionAid

uppnå den förändring vi vill för flickor i världen. Om du som fadder har tankar eller frågor redan nu får du gärna höra av dig till mig via mejl (louise.kjellberg@actionaid.org).

Varmt tack för ert stöd! Tillsammans bidrar vi till att fler flickor och kvinnor får en ljusare framtid.

Louise Kjellberg

Verksamhetsutvecklare regelbundet givande

Stötta våra katastrofinsatser

Allt fler människor i världen drabbas av naturkatastrofer och konflikter. Med hjälp av vår katastroffond är vi, tillsammans med våra kvinnoleda team, beredda att bistå med ekonomiskt stöd och resurser redan inom 48 timmar efter att en katastrof inträffat.

Alltid med lokal kompetens och ett fokus på flickors och kvinnors behov.

Stötta gärna fonden med en gåva och bidra till att rädda liv.

Swisha till 900 08 37 eller ge din gåva via Plusgiro till kontonummer 90 00 83-7.

Flickors och kvinnors behov
i katastrofer förbises ofta
- men inte av oss

act:onaaid

Ge bort en
julklapp som
räddar liv

Besök actionaid.se/gavoshop